

LANDINFORMATION

Situationen för Fatah-anhängare i Gaza

MA02 2022-01-13

MIGRATIONSVERKET'S FUNKTION FÖR LAND- OCH OMVÄRLDSANALYS

Den 1 maj 2019 inrättade Migrationsverket en ny funktion för land- och omvärldsanalys. Funktionen benämns Migrationsanalys och finns inom Migrationsverkets Nationella operativa avdelning.

LANDINFORMATION FÖR HANDLÄGGNING AV MIGRATIONSÄRENDEN

Denna rapport är framtagen av Migrationsverket i enlighet med [EU:s allmänna riktlinjer för framtagande av landinformation](#) (2008). Rapporten innehåller landinformation avsedd för handläggning av migrationsärenden.

Rapporten bygger på noggrant utvalda informationskällor. Alla källor refereras med undantag för beskrivning av allmänt kända förhållanden.

Landinformation: Situationen för Fatah-anhängare i Gaza

2023-07-17, version 1.0

Rapporten är utgiven av Nationella operativa avdelningen,
Migrationsanalys – Migrationsverkets funktion för land- och omvärldsanalys.
Rapporten har publicerats i Migrationsverkets databas för landinformation, Lifos, ©
Migrationsverket (Swedish Migration Agency), 2023.
Publikationen kan laddas ner från <http://lifos.migrationsverket.se>

Innehållsförteckning

1. Sammanfattning	5
2. Summary.....	6
3. Inledning	7
3.1 Om rapporten.....	7
3.2 Hamas maktövertagande i Gaza och konflikten med Fatah	7
3.3 Situationen i Gaza under Hamas styre	8
3.4 Hamas situation i Västbanken	11
4. Situationen för Fatah-medlemmar i Gaza	12
4.1 Fatahs möjligheter att verka i Gaza	12
4.2 Gripanden av Fatah-anhängare.....	15
4.3 Utsatthet för individer med anknytning till Fatah-anhängare	15
4.4 Förhållanden i häkten, fängelser och förekomsten av tortyr	16
5. Möjligheter för Fatah-anhängare att lämna Gaza.....	18
6. Avslutande kommentarer.....	20
Källförteckning	21

1. Sammanfattning

Situationen för Fatah-anhängare i Gaza är utmanande och deras yttrande- och åsiktsfrihet är svårt inskränkt. De utsätts för olika former av repressalier och deras aktiviteter begränsas kraftigt. Även deras familjemedlemmar påverkas och har t.ex. svårt att få jobb.

Efter att Hamas tog kontrollen över Gaza 2007 har politisk opposition begränsats. Hamas utövar full kontroll över området och styr det auktoritärt. Yttrandefriheten och andra mänskliga rättigheter är begränsade, även medier och kommunikation övervakas och begränsas, inklusive sociala medier. Censur och självcensur förekommer. För att hålla möten, tillställningar eller demonstrationer krävs tillstånd från Hamas, och de som genomförs utan tillstånd kan brytas upp med våld av Hamas säkerhetsstyrkor.

Relationerna mellan Hamas och Fatah på nationell nivå påverkar hur Fatah-anhängare och Hamas-anhängare behandlas i Gaza respektive i Västbanken. Om Hamas-anhängare gripits i Västbanken grips ofta Fatah-anhängare i Gaza som svar på detta – och tvärtom. Förutom dessa hämndaktioner är Fatah-anhängarnas utsatthet i regel beroende av deras aktiviteter och uttalanden. Kritik av Hamas är inte tillåtet och bestraffas. Misshandel och tortyr förekommer också, och Hamas utdömer och verkställer dödsstraff, framförallt på grund av misstankar om samröre med Israel.

De senaste åren har Hamas ändrat sin strategi gentemot Fatah och tillåter mindre sammankomster och i enstaka fall även större, så länge ingen uttalar kritik mot Hamas eller utmanar deras auktoritet. Genom ett system där politiska aktiviteter måste godkännas på förhand, begränsar man dock fortfarande Fatah och annan opposition, eftersom många förfrågningar får avslag och Fatah delvis tillämpar självcensur.

Det är möjligt för en person som tillhör Fatah att lämna Gaza. Hamas har kontroll över in- och utresor till Gaza men hindrar endast vissa personer från att resa ut. Detta gäller framförallt personer som är dömda för brott eller har ett pågående åtal mot sig. Det kan också förekomma säkerhetsskäl som gör att Hamas hindrar en person från att resa ut. Det finns dock inget som säger att Fatah-anhängare generellt hindras av Hamas att lämna Gaza.

2. Summary

The situation for Fatah supporters in Gaza is challenging, with their freedom of expression and opinion severely restricted. Fatah supporters experience various forms of reprisals, and their activities are heavily limited. Even their family members are affected and may struggle to find employment.

Since Hamas took control of Gaza in 2007, political opposition has been restricted by Hamas. Hamas exercises full control over the area in an authoritarian manner. Freedom of expression and other human rights are limited, and media and communication are monitored and restricted by Hamas, including social media. Censorship and self-censorship occur. Permission from Hamas is required to hold meetings, events, or demonstrations, and those conducted without permission can be forcibly disbanded by Hamas security forces.

The relations between Hamas and Fatah at the national level affect how Fatah supporters are treated by Hamas in Gaza and how Hamas supporters are treated in the West Bank. If Hamas supporters are arrested in the West Bank, Fatah supporters in Gaza are arrested in response to this, and vice versa. Apart from these retaliatory actions, the vulnerability of Fatah supporters generally depends on their activities and statements. Criticism of Hamas is not allowed and is punished. Physical abuse and torture are also prevalent, and Hamas imposes and carries out death sentences, primarily based on suspicions of collaboration with Israel.

In recent years, Hamas has changed its strategy towards Fatah and allows smaller gatherings and has, in isolated cases, even permitted larger demonstrations as long as there is no criticism of Hamas and their authority is not challenged. By requiring prior approval for activities however, they restrict Fatah and other opposition groups, as many requests are denied, leading Fatah to engage in self-censorship.

It is possible for a person affiliated with Fatah to leave Gaza. Hamas controls the entry and exit to Gaza but only prevents certain individuals from traveling out. This mainly applies to individuals who have been convicted of crimes or have ongoing legal proceedings against them. There may also be security reasons why Hamas prevents someone from leaving. However, there is no general hindrance by Hamas for Fatah supporters to leave Gaza.

3. Inledning

3.1 Om rapporten

Syftet med denna rapport är att belysa situationen för anhängare av partiet *al-Fatah* i Gaza, vilken typ av politiska aktiviteter de tillåts och inte tillåts utföra, repressalier gentemot Fatah-anhängare och deras familjer samt deras möjligheter att lämna Gaza. Inledningskapitlet tecknar även en kort bakgrund till Hamas maktövertagande och den politiska utvecklingen i Gaza under Hamas styre, liksom Hamas position i Västbanken. Rapporten bygger på öppna källor och intervjuer med de palestinska människorättsorganisationerna Al-Haq (baserad på Västbanken) och Palestinian Center for Human Rights (PCHR, i Gaza), samt den nationella människorättsinstitutionen Independent Commission for Human Rights (ICHR), som också fungerar som ombudsman.

3.2 Hamas maktövertagande i Gaza och konflikten med Fatah

År 2006 vann Hamas en överraskande seger i parlamentsvalet i Palestina över det dominerande Fatahpartiet (*al-Fatah*) som också leder den palestinska myndigheten (PA)¹. Hamas, som terrorklassats av både EU och USA, bojkottades dock av det internationella samfundet och fick svårt att etablera en regering. Efter flera månaders förhandlingar bildades en nationell samlingsregering i mars 2007 men stridigheter bröt ut i Gaza mellan Fatahs säkerhetsstyrkor och Hamas, vilket ledde till att Hamas tog över kontrollen i Gaza från PA och Fatah. I de interna stridigheterna dog cirka 300 personer. Konflikten ledde till att samlingsregeringen upplöstes i juni 2007 och även till en tudelad splittring av det palestinska området: det PA-kontrollerade Västbanken respektive Hamaskontrollerade Gazaremsan.²

Hamas har sedan dess styrt i Gaza, även om regeringen inte erkänts av det internationella samfundet.³ Inga parlaments- eller presidentval har hållits sedan 2006–2007. Även om parterna vid flera tillfällen enats om att val ska hållas, senast år 2021, så har detta inte infriats.⁴ Den interna konflikten mellan Fatah

¹ I samband med Osloavtalet år 1994 lämnade Israel delvis över styret av Palestina till den palestinska myndigheten som domineras av Fatah-partiet. Fram till 2007 styrde PA över både Gaza och Västbanken tills Hamas tog över makten i Gaza (se mer i Migrationsverket, Lifos, Situationen i Palestina – Västbanken och Gaza, 2019-05-22, s. 6–7).

² Landinfo och Migrationsverket, Lifos, Temanotat: Palestina: Politisk opposisjon og ytringsfrihet på Gazastripen, s. 6, 2017-09-06, [url](#); Migrationsverket, Lifos, Temarapport: Situationen för politiskt olikföretande på Västbanken, s. 7, 2017-10-19, [url](#); Amnesty International, Torn apart by Factional Strife, oktober 2007, s. 2, [url](#)

³ Landinfo och Migrationsverket, Lifos, Temanotat: Palestina: Politisk opposisjon og ytringsfrihet på Gazastripen, s. 6, 2017-09-06, [url](#); Migrationsverket, Lifos, Temarapport: Situationen för politiskt olikföretande på Västbanken, 2017-10-19, s. 7, [url](#)

⁴ Fatah och Hamas enades år 2021 om att nya val till bl.a. president och det palestinska parlamentet skulle hållas senare samma år. I upptakten inför valen blev det dock uppenbart att Fatah inte kunde

och Hamas har också pågått sedan dess och de upprepade försoningsförhandlingarna (bland annat 2014, 2017 och 2021) har hittills misslyckats.⁵ Detta har fått konsekvenser för anhängare av respektive parti i både Västbanken och Gaza och de nekas att bedriva politisk verksamhet. Fatah-anshängare har gripits av Hamas i Gaza och Hamas-anshängare har i sin tur gripits av PA:s säkerhetsstyrkor på Västbanken samt av Israel.⁶ Nya försoningssamtal hölls mellan Hamas och Fatah och andra palestinska grupper/partier under 2022 som resulterade i ett avtal med målet att hålla val inom ett år. Enligt Freedom House har dock få framsteg gjorts för att avtalet ska hållas.⁷

Efter att Hamas tog kontrollen i Gaza införde Israel en blockad av Gaza. Israel kontrollerar genom den alla gränserna mot Gaza samt in- och utförsel av varor, även av medicinska och humanitära föremål. Möjligheten att lämna eller resa in i Gaza kontrolleras också strikt av Israel, men även av Egypten som kontrollerar Gazas gräns i Rafah.⁸

Flertalet konflikter mellan Israel och Gaza (framförallt Hamas militära gren Al Qassam-brigaderna och/eller Palestinska islamiska jihad) har utspelats sedan Hamas maktövertagande, med varierande intensitet. I den senaste i maj 2021 dödades drygt 260 palestinier i Gaza i israeliska attacker och 13 personer i Israel av palestinska raketbeskjutningar.

Den humanitära situationen för befolkningen i Gaza är svår på grund av den israeliska blockaden, de egyptiska restriktionerna och de återkommande väpnade konfrontationerna. Även konflikten Fatah-Hamas försvårar situationen genom de sanktioner PA periodvis infört mot Gaza på bland annat el och utbetalning av löner för tidigare PA-anställda.⁹

3.3 Situationen i Gaza under Hamas styre

Hamas har sedan sitt maktövertagande 2007 styrt Gaza som en enpartistat och utövar full och auktoritär kontroll över området. De har sin egen regering,

enas om en gemensam kandidat utan splittrades under tre olika fraktioner som presenterade olika listor på kandidater till parlamentsvalet. Chanserna var då små att Fatah skulle vinna valet över Hamas. Samtidigt var läget spänt i östra Jerusalem och konfrontationer skedde mellan israeliska säkerhetsstyrkor och palestinier. Israel hindrade även palestinier från östra Jerusalem från att dels ställa upp som kandidater, dels försvårade deras möjligheter att rösta i valen. I ljuset av detta beslöt Abbas i slutet av april att skjuta fram valen på obestämd tid. Strax därefter eskalerade konflikten mellan Israel och palestinerna ytterligare. Hamas gav sig in i den genom att beskjuta Israel med raketer som svar på Israels agerande i Jerusalem, vilket ledde till en väpnad konfrontation som varade i elva dagar i Gaza. (International Crisis Group, Managing Palestine's Looming Leadership Transition, s.10-11, 2023-02-01, [url](#)).

⁵ Migrationsverket, Lifos, Temarapport: Situationen för politiskt oliktankande på Västbanken, s. 7, 2017-10-19, [url](#); International Crisis Group, Managing Palestine's Looming Leadership Transition, 2023-02-01, s.10-11, [url](#)

⁶ Migrationsverket, Lifos, Temarapport: Situationen för politiskt oliktankande på Västbanken, 2017-10-19, s. 7; Landinfo och Migrationsverket, Lifos, Temanotat: Palestina: Politisk opposisjon og ytringsfrihet på Gazastripen, 2017-09-06, s. 7, [url](#),

⁷ Freedom House, Freedom in the World 2023 – Gaza Strip, 2023, [url](#)

⁸ UNHCR, Country of Origin Information on the Situation in the Gaza Strip, Including on Restrictions on Exit and Return, 2018-02-23, s. 4, 8, [url](#); Migrationsverket, Lifos, Situationen i Palestina – Västbanken och Gaza (version 1.0), 2019-05-22, s. 36, [url](#)

⁹ Migrationsverket, Migrationsanalys, Palestina – Gaza: Säkerhetssituationen, den humanitära situationen och gränsövergången i Rafah (version 1.2), 2021-12-16, s. 7, [url](#); Migrationsverket, Lifos, Situationen i Palestina – Västbanken och Gaza (version 1.0), 2019-05-22, s. 36-37, [url](#)

departement, rättsväsende, polis och säkerhetsstyrkor, skolor och universitet m.m.¹⁰ Hamas har efter 16 år konsoliderat sitt styre över Gaza och ingen politisk aktör kan idag utmana dem där.¹¹ I egenskap av ledare för Hamas s.k. politbyrå, är Ismael Haniyeh (stationerad i Qatar) Hamas högste ledare. Sedan år 2017 är dock Yahya Sinwar dess ledare i Gaza.¹² Partiets väpnade kamp mot Israel leds emellertid generellt av den militära grenen, vanligen omnämnd som ”Qassambrigaderna” (IQB),¹³ som emellanåt också används för att slå ner på oppositionella i Gaza.¹⁴

Hamas styr Gaza utifrån en islamistisk ideologi och enligt en snävare tolkning av sharia än den som används i Västbanken.¹⁵ Religionsfriheten är begränsad och blasfemi straffbart.¹⁶ Samtidigt har den islamistiska ideologin tonats ner, bland annat i samband med att rörelsens nya stadgar antogs 2017 vilket till exempel märks på att klärestriktioner för kvinnor inte efterföljs i samma utsträckning.¹⁷

Gaza beskrivs av Freedom House som ofritt.¹⁸ Yttrande- och åsiktsfriheten är begränsad och likaså andra mänskliga rättigheter. Mindre partier¹⁹ tolereras i varierande grad av Hamas men politisk opposition är i stort sett frånvarande.²⁰ Yttrande- och åsiktsfriheten har begränsats ytterligare under de senaste två åren. För att folksamlingar eller demonstrationer ska få äga rum krävs tillstånd, och de som sker utan tillstånd bryts upp med våld av Hamas interna säkerhetsstyrkor (se mer under 2.1).²¹ Independent Commission for Human Rights (ICHR) menar att Gaza under Hamas är en polisstat och att allt baseras

¹⁰ Brenner, Björn, Gaza Under Hamas – from Islamic Democracy to Islamist Governance, Bloomsbury publishing London, New York, 2022, s. 143–146

¹¹ Landinfo och Migrationsverket, Lifos, Temanotat: Palestina: Politisk opposisjon og ytringsfrihet på Gazastripen, 2017-09-06, s. 4, [url](#)

¹² Freedom House, Freedom in the World 2023 – Gaza Strip, 2023, [url](#); Council on Foreign Relations, What is Hamas?, 2021-08-17, [url](#). Se Hamas organisatoriska struktur i artiklen från Council of Foreign Relations.

¹³ Egentligen Izz ad-Din al-Qassams martyrs bataljoner (*Kata'ib ash-Shahid Izz ad-Din al-Qassam*), under ledning av Mohammed Deif (se t.ex. European Council on Foreign Relations, Mapping Palestinian Politics, Mohammed Deif, odaterad, [url](#)).

¹⁴ BBC News, Hamas: The Palestinian militant group that rules Gaza, 2021-07-01, [url](#); Migrationsverket, Lifos, Situationen i Palestina – Västbanken och Gaza, 2019-05-22, s. 60, [url](#); United States Department of States (USDOS), 2022 Country Reports on Human Rights Practices: Israel, West Bank and Gaza – West Bank and Gaza, 2023-03-20, s. 2, [url](#)

¹⁵ Migrationsverket, Lifos, Situationen i Palestina – Västbanken och Gaza, 2019-05-22, s. 53–54, [url](#)

¹⁶ Freedom House, Freedom in the World 2023 – Gaza Strip, 2023, [url](#)

¹⁷ Brenner, Björn, Gaza Under Hamas – from Islamic Democracy to Islamist Governance, Bloomsbury publishing London, New York, 2022, s. 205–208; The Washington Institute for Near East Policy, Hamas at 35, 2022- 12-21, [url](#); United States Department of States (USDOS), 2022 Report on Religious Freedom: Israel, West Bank and Gaza, 2023-05-15, s. 52, [url](#); Freedom House, Freedom in the World 2023 – Gaza Strip, 2023, [url](#)

¹⁸ Freedom House, Freedom in the World 2023 – Gaza Strip, 2023, [url](#). Freedom House index mäter ett lands frihet baserat på allmänna fri- och rättigheter i sin årliga rapport *Freedom in the world*. Organisationen poängsätter länderna och delar in dem i tre kategorier: fria, delvis fria eller inte fria. Gaza får endast 11 av 100 poäng i 2023 års index och anses därmed vara ofritt.

¹⁹ Exempelvis Popular Front for the Liberation of Palestine (PFLP), Democratic Front for the Liberation of Palestine (DFLP) och den fraktion av Fatah som stödjer Abbas rival Mohammed Dahlan (Freedom House, Freedom in the World 2023 – Gaza Strip, 2023, [url](#)).

²⁰ Freedom House, Freedom in the World 2023 – Gaza Strip, 2023, [url](#); Landinfo och Migrationsverket, Lifos, Temanotat: Palestina: Politisk opposisjon og ytringsfrihet på Gazastripen, 2017-09-06, s. 7, [url](#)

²¹ Intervju med Independent Commission for Human Rights (ICHR), 2023-04-11

på säkerhet.²² En undersökning visar att 62 procent av Gazas befolkning anser att man inte kan kritisera Hamas utan rädsla.²³

Hamas säkerhetsstyrkor hotar, misshandlar och griper godtyckligt individer p.g.a. att de kritiserat Hamas, deltagit i oppositionella politiska evenemang eller på grund av deras aktivitet på sociala medier.²⁴ Under år 2022 häktades 74 palestinier på grund av deras politiska tillhörighet, för att de kritiserat Hamas eller på grund av anklagelser om samarbete med Israel, enligt ICHR. Samma år fick ICHR in 87 klagomål om godtyckliga arresteringar.²⁵ Personer som misstänks för samarbete med Israel (kollaboratörer) riskerar dödsstraff och avrättning beroende på vilken effekt samarbetet fått för Hamas.²⁶ Definitionen för samröre med Israel är vid och bevisen ofta oklara. Två kollaboratörer avrättades i Gaza år 2022 och tre män dömdes i maj 2023 till döden i en militärdomstol av samma orsak.²⁷ Användningen av dödsstraffet i Gaza har ökat sedan år 2007 då Hamas tog över. Man har dömt 130 personer till döden sedan dess och avrättat 25 personer, medan det i Västbanken inte förekommit någon avrättning sedan år 2005.²⁸ Att Hamas dömer civila personer i militära domstolar som inte möter tillräckliga standarder för en rättvis rättegång, är också något som frekvent kritiserats av människorättsorganisationer.²⁹

Hamas censurerar aktivt tv- och tidningsmedier men även annat material i skrift. Ett fåtal andra palestinska aktörer än Hamas – t.ex. vissa Fatah- och PA-anknutna – tillåts rapportera och publicera nyheter från Gaza, men med restriktioner. Tillstånd krävs i förväg. Samtidigt övervakar Hamas sociala medier, e-post och annan internetaktivitet i Gaza. Hamas övervakar också telefoner. Det förekommer att de kräver lösenord och tillgång till personlig information av personer de misstänker samt beslagtar elektronisk utrustning.³⁰ Journalister och bloggare utsätts även för godtyckliga arresteringar och åtal via bland annat förtalslagar.³¹

²² Intervju med Independent Commission for Human Rights (ICHR), 2023-04-11

²³ Palestinian Center for Policy and Research, Public Opinion Poll 84, 2022-06-28, [url](#)

²⁴ Freedom House, Freedom in the World 2023 – Gaza Strip, 2023, [url](#); United States Department of States (USDOS), 2022 Country Reports on Human Rights Practices: Israel, West Bank and Gaza – West Bank and Gaza, 2023-03-20, s. 17 [url](#)

²⁵ United States Department of States (USDOS), 2022 Country Reports on Human Rights Practices: Israel, West Bank and Gaza – West Bank and Gaza, 2023-03-20, [url](#), s. 16-17, 22

²⁶ Migrationsverket, Lifos, Situationen i Palestina – Västbanken och Gaza, 2019-05-22, s. 59, [url](#)

²⁷ BBC News, Hamas executes two 'Israel collaborators' in Gaza, 2022-09-04, [url](#); Jerusalem Post, Hamas sentences three men to death for 'collaboration' with Israel, 2023-05-24, [url](#)

²⁸ United States Department of State (USDOS), Country Report on Human Rights Practices 2021: West Bank and Gaza, 2022-04-12, s. 9, [url](#); The World Coalition Against the Death Penalty, The Palestinian Centre for Human Rights, Human Rights and Democracy Media Centers "SHAMS", The State of Palestine - Compliance with the Convention against Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment Treaty: The Death Penalty, 2022-06-13, [url](#)

²⁹ United States Department of States (USDOS), 2022 Country Reports on Human Rights Practices: Israel, West Bank and Gaza – West Bank and Gaza, 2023-03-20, s. 23, [url](#); United States Department of State (USDOS), Country Report on Human Rights Practices 2021: West Bank and Gaza, 2022-04-12, s. 9, [url](#); Human Rights Watch, Gaza: Halt executions – 25 Alleged Collaborators Summarily Executed in 72 hours, 2014-08-25, [url](#); Intervju med Independent Commission for Human Rights (ICHR), 2023-04-11

³⁰ United States Department of State (USDOS), Country Report on Human Rights Practices 2021: West Bank and Gaza, 2022-04-12, s. 28, 41, 48, 51, [url](#); Freedom House, Freedom in the World 2023 – Gaza Strip, 2023, [url](#)

³¹ Freedom House, Freedom in the World 2023 – Gaza Strip, 2023, [url](#)

Skrämsel och hot från Hamas eller andra väpnade grupper påverkar yttrandefriheten även i den privata sfären i Gaza, vilket orsakar att vissa väljer självcensur.³² Hem som tillhör meningsmotståndare och journalister genomförs och egendom beslagtas utan beslut om husrannsakan.³³ De väpnade grupperna i Gaza³⁴, liksom den israeliska militären, har enligt Freedom House ”oproportionerlig kontroll” över palestiniernas dagliga liv i Gaza och ger dem ingen möjlighet att påverka den politik som styr dem.³⁵

3.4 Hamas situation i Västbanken

Hamas har i stort sett varit utesluten från den politiska processen i Västbanken sedan 2006, där den palestinska myndigheten (PA) och Fatah fortsätter att inneha större delen av den politiska makten.³⁶ Både PA och Israel har återkommande slagit till mot Hamas-medlemmar i Västbanken, gripit många av dem och kraftigt begränsat deras förmåga att organisera sig och verka.³⁷ PA har också stängt ner Hamas-anknutna välgörenhetsorganisationer och begränsat deras finansiella tillgångar.³⁸

Förutom politiska restriktioner har Hamas också stått inför ekonomiska utmaningar i Västbanken. PA har vägrat att betala ut löner till Hamas-anslutna anställda inom den offentliga sektorn och har även stängt av finansieringen för sociala välfärdsprogram som drivs av Hamas.³⁹

Trots dessa utmaningar har Hamas fortsatt att upprätthålla en närvaro på Västbanken och utför periodvis attacker mot israeliska mål, bl.a. en i juni 2023 där fyra israeler dödades utanför en israelisk bosättning på Västbanken. Hamas aktivitet sägs också vara på uppgång på Västbanken och de har även stött andra mer nybildade väpnade grupperingar i området.⁴⁰

En opinionsundersökning som gjordes efter den senaste sammandrabbningen med Israel i Gaza 2021 visar på ett ökat stöd för Hamas: 53 procent av de tillfrågade palestinierna ansåg att Hamas var mest lämpade att leda och representera det palestinska folket mot 14 procent som ansåg att Fatah var det.⁴¹

³² Freedom House, Freedom in the World 2023 – Gaza Strip, 2023, [url](#)

³³ United States Department of State (USDOS), West Bank and Gaza Strip 2022 Human Rights Report, 2023-03-20, s. 28, [url](#)

³⁴ Hamas Qassambrigader och Palestinska islamiska jihads väpnade gren (Al Quds-brigaderna).

³⁵ Freedom House, Freedom in the World 2023 – Gaza Strip, 2023, [url](#)

³⁶ Freedom House, Freedom in the World 2023 – Gaza Strip, 2023, [url](#); Freedom House, Freedom in the World 2022, West Bank, 2022, [url](#)

³⁷ Human Rights Watch, Two Authorities, One Way, Zero Dissent – Arbitrary Arrest & Torture Under the Palestinian Authority & Hamas, oktober 2018, s. 23–24, [url](#); Freedom House, Freedom in the World 2023 – Gaza Strip, 2023, [url](#); Freedom House, Freedom in the World 2022, West Bank, 2022, [url](#)

³⁸ The Washington Institute, Surging Violence: Hamas Attempts to Reshape the West Bank's Political Landscape, 2023-04-05, [url](#)

³⁹ Al-Monitor, Gaza awaits the return of essential social welfare programs, 2020-02-18, [url](#); Al-Shabaka, The Politicization of Public Sector Employment and Salaries in the West Bank and Gaza, 2021-03-14, [url](#)

⁴⁰ Al-Monitor, Israel increasingly fears West Bank chaos, rise of Hamas, 2023-06-20, [url](#); Al-Jazeera, Fears of a Hamas takeover of the West Bank are exaggerated, 2021-10-23, [url](#); The Arab Weekly, Growing Presence of Hamas in West Bank Challenges Abbas, worrying Israel, 2021-09-28, [url](#); The Washington Institute, Surging Violence: Hamas Attempts to Reshape the West Bank's Political Landscape, 2023-04-05, [url](#); The New York Times, Palestinian Gunmen Kill 4 Israeli Civilians in Occupied West Bank, 2023-06-20, [url](#)

⁴¹ AP News, Poll finds dramatic rise in Palestinian support for Hamas, 2021-06-15, [url](#)

4. Situationen för Fatah-medlemmar i Gaza

4.1 Fatahs möjligheter att verka i Gaza

Sedan Hamas övertagande 2007 har politisk opposition begränsats i Gaza och personer som uttrycker kritik riskerar att straffas. Politiskt motiverade gripanden är vanligt förekommande, i synnerhet för Fatah-anhängare.⁴²

Vilken nivå av politisk aktivitet som tillåts beror delvis på relationen mellan Fatah och Hamas nationellt.⁴³ Det är oftast när det råder politiska spänningar dem emellan som anhängare och personer som förknippas med respektive rörelse utsätts.⁴⁴ Till exempel greps ett antal Fatah-anknutna journalister efter att försoningssamtalen mellan Fatah och Hamas misslyckats år 2021.⁴⁵ Samtidigt kan förbättrade relationer i vissa fall verka omvänt. Fatah tilläts t.ex. att hålla en större manifestation till firande av rörelsens 58-årsdag i december 2022, under en fas av förbättrade relationer och nya pågående försoningssamtal. Att en aktivitet av en sådan magnitud tillåts är dock ovanligt.⁴⁶

Situationen i Västbanken styr också hur Fatah-anhängare behandlas i Gaza eftersom Hamas och Fatah brukar hämnas sin motparts åtgärder i respektive territorium.⁴⁷ Hamas griper således Fatah-anhängare som svar på att Hamas-anhängare gripits på Västbanken och tvärtom.⁴⁸ I dessa situationer handlar det om rena hämndaktioner där politisk tillhörighet är skäl nog. Fatah-anhängares utsatthet i andra fall beror på individens eller organisationens aktiviteter, uttalanden eller status.⁴⁹

Palestinian Center for Human Rights (PCHR) menar att de har skett en förändring i hur Hamas hanterar Fatah sedan 2017 då Sinwar blev ledare för Hamas i Gaza, men i ännu större utsträckning under de senaste tre åren. Generellt är det färre gripanden av Fatah-anhängare än tidigare, även om de förekommer. Tortyr är också mindre förekommande idag än tidigare.⁵⁰ Independent Commission for Human Rights (ICHR) har samma uppfattning

⁴² US Department of State, Country Report on Human Rights Practices 2021: West Bank and Gaza, 2022-04-12, s. 72, [url](#)

⁴³ Landinfo och Migrationsverket, Lifos, Temanotat: Palestina: Politisk opposisjon og ytringsfrihet på Gazastripen, 2017-09-06, s. 4, [url](#); Intervju med Palestinian Commission for Human Rights, 2023-02-15; intervju med Al-Haq Center for Applied International Law, 2022-06-20; intervju med Independent Commission for Human Rights (ICHR), 2023-04-11

⁴⁴ Intervju med Palestinian Commission for Human Rights, 2023-02-15

⁴⁵ Freedom House, Freedom in the World 2023 – Gaza Strip, 2023, [url](#); Freedom House, Gaza Strip: Freedom in the World 2022 Country Report, 2022-02-24, [url](#)

⁴⁶ Intervju med Independent Commission for Human Rights (ICHR), 2023-04-11; Al-Monitor, Rare Fatah rally in Hamas-controlled Gaza, 2022-12-31, [url](#)

⁴⁷ US Department of State, Country Report on Human Rights Practices 2021: West Bank and Gaza, 2022-04-12, s. 72, [url](#)

⁴⁸ Landinfo och Migrationsverket, Lifos, Temanotat: Palestina: Politisk opposisjon og ytringsfrihet på Gazastripen, 2017-09-06, s. 4, [url](#); Intervju med Al-Haq Center for Applied International Law, 2022-06-20; Intervju med Independent Commission for Human Rights (ICHR), 2023-04-11

⁴⁹ Intervju med Independent Commission for Human Rights (ICHR), 2023-04-11

⁵⁰ Intervju med Palestinian Center for Human Rights, 2023-02-15

och säger att Fatah fortfarande är begränsade men har fått en högre grad av frihet i form av vilka aktiviteter som får genomföras i Gaza. Generellt sett kan Fatah i nuläget ha privata träffar av mindre storlek, men större eller publika träffar tillåts inte av Hamas, menar ICHR.⁵¹ Al-Haq menar på liknande sätt att Fatah-anhängare som är politiskt aktiva riskerar hot, att kallas till förhör, bli gripna och riskerar tortyr. Detta händer dock inte dagligen utan när Hamas anser att de behöver vara hårda på grund av relationen med Fatah samt hur pressade de är av PA. Är man Fatah-anhängare men inte politiskt aktiv har man oftast inte problem med Hamas, och digitala liksom fysiska fredliga, icke-konfrontativa politiska tillställningar och aktiviteter tillåts i viss utsträckning. Politisk aktivitet som riskerar att underminera Hamas är dock problematiskt och tillåts inte, menar Al-Haq.⁵²

Anhängare till president Abbas rival inom Fatah, Mohammed Dahlan⁵³, och hans gren inom Fatah som kallas Democratic Reform Bloc behandlas dock i allmänhet bättre än Fatah-anhängare som stödjer Abbas.⁵⁴ Dahlan har kopplingar till Hamas-ledaren Sinwar och har också donerat stora summor pengar till Gaza.⁵⁵ Dahlan-anhängare kan hålla fler officiella möten och har mer frihet i sina dagliga liv än Abbas-anhängare som är mer diskriminerade och har större risk för utsatthet. Abbas-anhängarna är de som först grips när det förekommer gripanden av Hamas-anhängare i Västbanken.⁵⁶ Splittringen inom Fatah har också gett Abbas-anhängarna mer problem i Gaza, menar Al-Haq.⁵⁷ ICHR menar att Dahlan-anhängare har mer frihet men att det mest är en illusion eftersom all aktivitet ändå måste godkännas av Hamas och att samma sak gäller för båda falanger. Till sist är det typen av aktivitet som avgör behandlingen enligt ICHR. Om man som Fatah-anhängare t.ex. protesterar mot Hamas skatter kommer man att få utstå våld av Hamas säkerhetstjänst oavsett grupptillhörighet.⁵⁸

Alla former av politiska möten, publika samlingar, arrangemang eller firanden för alla aktörer, inklusive Fatah, behöver sedan några år tillbaka godkännas på förhand enligt ett dekret utfärdat av Hamas.⁵⁹ Hamas använder sig också av godtyckliga kriterier för att godkänna möten med politiska teman och använder sig av gripanden för att förhindra möten.⁶⁰ Mindre samlingar och möten brukar oftare tillåtas medan större möten i högre grad begränsas. När till exempel ett

⁵¹ Intervju med Independent Commission for Human Rights (ICHR), 2023-04-11

⁵² Intervju med Al-Haq Center for Applied International Law, 2022-06-20

⁵³ Dahlan har tidigare varit säkerhetschef i Gaza under PA men har en konflikt med president Abbas, som har uteslutit honom ur Fatah. Han befinner sig i exil sedan 2011 i samband med Hamas maktovertagande. Han har tidigare varit persona non grata hos Hamas men detta förändrades när Sinwar tog över ledningen av Hamas i Gaza. Migrationsverket, Lifos, Temarapport: Situationen för politiskt oliktkänkande på Västbanken, 2017-10-19, s. 7, [url](#); Times of Israel, Turning Gaza's lights back on, Abba's rival Dahlan makes dramatic return to center stage, 2017-06-20, [url](#)

⁵⁴ Freedom House, Freedom in the World 2023 – Gaza Strip, 2023, [url](#)

⁵⁵ Intervju med Al-Haq Center for Applied International Law, 2022-06-20

⁵⁶ Intervju med Palestinian Commission for Human Rights, 2023-02-15; Intervju med Al-Haq Center for Applied International Law, 2022-06-20

⁵⁷ Intervju med Al-Haq Center for Applied International Law, 2022-06-20

⁵⁸ Intervju med Independent Commission for Human Rights (ICHR), 2023-04-11

⁵⁹ Intervju med Palestinian Center for Human Rights, 2023-02-15; United States Department of State (USDOS), Country Report on Human Rights Practices 2021: West Bank and Gaza, 2022-04-12, s. 54, [url](#); Intervju med Independent Commission for Human Rights (ICHR), 2023-04-11

⁶⁰ United States Department of State (USDOS), Country Report on Human Rights Practices 2021: West Bank and Gaza, 2022-04-12, s. 54, [url](#)

icke-sanktionerat jubileumsfirande för Fatah ägde rum under 2021 i Gaza följde gripanden och ett stort antal Fatah-medlemmar kvarhölls utan adekvata rättsprocesser.⁶¹ Det görs dock undantag, som den nämnda manifestationen i Gaza city i samband med högtidlighållandet av Fatahs 58-årsdag.⁶² US Department of State framhåller annars att samma sorts restriktioner råder även för andra offentliga sammankomster och evenemang av icke-politisk karaktär.⁶³

ICHR menar att Hamas numera verkar preventivt och mer strategiskt när de hanterar dissidenter och Fatah-anhängare. Om de hör om en Fatah-aktivitet, ser de till att stoppa den i förväg snarare än att kalla till förhör eller gripa Fatah-anhängarna i efterhand. Hamas-myndigheterna kan även stämma möte utanför partilokalerna och varna deltagarna för konsekvenserna av de tänkta aktiviteterna.⁶⁴ Detta istället för att kalla dem till förhör. Liknande metoder används också för att begränsa mötesfriheten. Till exempel kan Hamas föra samtal med arrangörer eller utöva påtryckningar för att ett framtida möte ska ställas in, istället för att ingripa i samband med genomförandet av aktiviteten.⁶⁵ Samtidigt förekommer det också fortfarande att gripanden används för att förhindra politiska evenemang.⁶⁶

Enligt ICHR ”belönas” även Fatah med visst ökat manöverutrymme i Gaza för att de håller tyst om övergrepp som Hamas begått mot dem. De avstår också från att hålla aktiviteter eller möten som inte har godkänts av Hamas.⁶⁷ Så länge Hamas får diktera och styra ostört råder en outtalad och skör fred, menar ICHR.⁶⁸ Al-Haq menar också att en del Fatah-anhängare har ombetts av Hamas att skriva under åtaganden att upphöra med sina politiska aktiviteter.⁶⁹ ICHR menar att Fatah-anhängare i allt större utsträckning håller tyst om Hamas övergrepp, troligen av rädsla, och de rapporterar inte till människorättsorganisationer i samma utsträckning som förut. Detta leder också till en underrapportering av fall.⁷⁰

Även icke-statliga organisationer som har koppling till Fatah eller som Hamas godtyckligt anklagar för att vara länkade till Fatah har hindrats från att utföra sin verksamhet i Gaza.⁷¹ Individer som opponerat sig mot Hamas eller uttryckt stöd för Fatah i sociala medier har också trakasserats eller gripits och i slutändan tvingats självcensurera.⁷²

⁶¹ United States Department of State (USDOS), Country Report on Human Rights Practices 2021: West Bank and Gaza, 2022-04-12, s. 26, [url](#)

⁶² Al-Monitor, Rare Fatah rally in Hamas-controlled Gaza, 2022-12-31, [url](#)

⁶³ United States Department of State (USDOS), Country Report on Human Rights Practices 2021: West Bank and Gaza, 2022-04-12, s. 54, [url](#)

⁶⁴ Intervju med Independent Commission for Human Rights (ICHR), 2023-04-11

⁶⁵ Intervju med Independent Commission for Human Rights (ICHR), 2023-04-11

⁶⁶ United States Department of State (USDOS), Country Report on Human Rights Practices 2021: West Bank and Gaza, 2022-04-12, s. 54, [url](#)

⁶⁷ Intervju med Independent Commission for Human Rights (ICHR), 2023-04-11

⁶⁸ Intervju med Independent Commission for Human Rights (ICHR), 2023-04-11

⁶⁹ Intervju med Al-Haq Center for Applied International Law, 2022-06-20

⁷⁰ Intervju med Independent Commission for Human Rights (ICHR), 2023-04-11

⁷¹ United States Department of State (USDOS), Country Report on Human Rights Practices 2021: West Bank and Gaza, 2022-04-12, s. 57, [url](#)

⁷² United States Department of State (USDOS), Country Report on Human Rights Practices 2021: West Bank and Gaza, 2022-04-12, s. 47, [url](#)

4.2 Gripanden av Fatah-anhängare

Fatah-anhängare grips oftast på två olika grunder, antingen av politiska eller säkerhetsmässiga skäl. Anklagelserna och gripanden är oftast arbiträra där den anklagade menas ha bedrivit spionage, otillåten underrättelseinhämtning eller otillåten informationsspridning. Det förekommer också att Fatah-anhängare anklagas för andra brott, även om det egentligen är politiskt motiverade gripanden.⁷³

Mellan år 2007 och 2016/2017 kunde PA-anställd säkerhetspersonal i Gaza gripas av säkerhetsmässiga skäl på grund av att de sades ha informerat PA om Hamas. De greps enligt den palestinska revolutionslagen (PLO Revolutionary Code of 1979⁷⁴), sattes under långa perioder i administrativa häkten utan att anklagelser riktades mot dem och dömdes i militärdomstolar. Straffen var ofta långa och de kunde också dömas till dödsstraff beroende på vad informationen de delgett hade orsakat för konsekvenser.⁷⁵ Att gripa Fatah-anhängare av säkerhetsmässiga skäl för att man gett underrättelseinformation till PA förekommer fortfarande, men i mindre utsträckning sedan 2016/2017 enligt ICHR. ICHR menar att personer som ger underrättelseinformation till PA idag istället anklagas för samröre med Israel eftersom PA och Israel har ett förhållandevis nära säkerhetssamarbete.⁷⁶

Fatah-anhängare kan utsättas för grova förhörsmetoder. Vanligtvis inkallas man genom att en order om gripande skickas hem till den berörda eller genom ett telefonsamtal. Väl infunnen för förhör kan det förekomma långa väntetider. Al-Haq menar att Fatah-anhängare kan förhöras under 12 timmar, för att sedan släppas och därefter kallas till förhör dagen efter igen. Även tortyr förekommer (se mer under [2.4](#)).⁷⁷

4.3 Utsatthet för individer med anknytning till Fatah-anhängare

I regel kan samma sorts utsatthet som påverkar anhängare till Fatah eller andra marginaliserade grupper också ske mot de som har kopplingar till dessa. Al-Haq menar att Hamas utför tillslag och razzior mot familjemedlemmar till misstänkta eller gripna Fatah-anhängare. Familjemedlemmarna blir ofta trakasserade, förolämpade och förnedrade i samband med detta.⁷⁸ Vanliga människor har få möjligheter i Gaza om de inte är politiskt anslutna. Detta gäller i regel för den offentliga sektorn och i mindre utsträckning för den privata. Ett undantag har länge varit det rättsliga systemet som lyckats hålla sig oberoende från Hamas, men även vissa ministerier som har en politisk

⁷³ Intervju med Al-Haq Center for Applied International Law, 2022-06-20; Intervju med Palestinian Commission for Human Rights, 2023-02-15

⁷⁴ PLO Revolutionary Penal Code från 1979 möjliggör dödstraff för 42 olika brott. Straffen utdöms i militärdomstolar. B'tselem, Death Penalty in the Palestinian Authority and Under Hamas Control, 2011-01-01, [url](#)

⁷⁵ Intervju med Al-Haq Center for Applied International Law, 2022-06-20; Intervju med Independent Commission for Human Rights (ICHR), 2023-04-11; Intervju med Palestinian Commission for Human Rights, 2023-02-15

⁷⁶ Intervju med Independent Commission for Human Rights (ICHR), 2023-04-11

⁷⁷ Intervju med Al-Haq Center for Applied International Law, 2022-06-20

⁷⁸ Intervju med Al-Haq Center for Applied International Law, 2022-06-20

blandning bland de anställda. Ett annat undantag är också utbildnings- och välfärdssektorn där politisk anslutning inte är lika befäst.⁷⁹

Familjemedlemmar och bekanta till Fatah-anhängare har i regel mycket svårt eller ingen möjlighet alls att få jobb i den offentliga sektorn. Arbete i den privata sektorn är dock en möjlighet men oftast med en lägre lön och med ett sämre socialt och politiskt skydd. Samma förhållanden gäller i Västbanken för Hamas-anhängare och personer med anknytning till dem, där Fatah har den politiska makten.⁸⁰ Hamas premierar också sina egna medlemmar och exkluderar de som inte tillhör rörelsen. Tiotusentals har anställts som tjänstemän p.g.a. lojalitet med Hamas och många andra i Hamas-ägda företag. Samtidigt har andra, till exempel läkare, tidigare avskedats på grund av anknytning till Fatah.⁸¹

4.4 Förhållanden i häkten, fängelser och förekomsten av tortyr

Enligt Human Rights Watch är tortyr och nedvärderande behandling så pass systematisk i både Västbanken och Gaza att det kan nå upp till brott mot mänskligheten.⁸² ICHR hade fått in anmälningar om 110 fall av tortyr i Gaza år 2022 och 115 fall året innan.⁸³

PCHR bekräftar att gripna i Hamas olika förvar utsätts för tortyr och omänsklig eller förnedrande bestraffning samt behandling. Detta gäller kriminella personer men också de som gripits av politiska skäl eller för att de praktiserat sin åsiktsfrihet.⁸⁴ Dock har omfattningen minskat efter 2007, menar PCHR. Personer som gripits på säkerhetsmässiga grunder har större sannolikhet för att behandlas sämre, i synnerhet om de misstänks ha information som Hamas vill få reda på.⁸⁵

ICHR bekräftar en liknande situation men menar att fångtagnas behandling beror på vad de åtalas för och när i tid de har gripits samt var i rättsprocessen de befinner sig. Både under arrest och i förhör kan den intagna utsättas för tortyr. Situationen i häktet brukar dock vara bättre än under förhørsprocessen.⁸⁶

⁷⁹ Intervju med Independent Commission for Human Rights (ICHR), 2023-04-11

⁸⁰ Intervju med Palestinian Commission for Human Rights, 2023-02-15

⁸¹ The Times of Israel, What's life like under Hamas? 'Whispered in Gaza' offers unique, courageous testimony, 2023-01-16, [url](#)

⁸² Human Rights Watch, Palestine: Impunity for Arbitrary Arrests, Torture – PA, Hamas Abuse Still Systemic After Prominent Critic Beaten to Death, 2022-06-30, [url](#)

⁸³ United States Department of States (USDOS), West Bank and Gaza Strip 2022 Human Rights Report, 2023-03-20, s. 8, [url](#); United States Department of State (USDOS), Country Report on Human Rights Practices 2021: West Bank and Gaza, 2022-04-12, s. 10, [url](#)

⁸⁴ Palestinian Commission for Human Rights, Annual Report 2021, 2022-05-12, s. 70–71, [url](#)

⁸⁵ Intervju med Palestinian Commission for Human Rights, 2023-02-15

⁸⁶ Intervju med Independent Commission for Human Rights (ICHR), 2023-04-11. För mer information om förhållanden i häkten och fängelser och förekomst av tortyr, se till exempel Human Rights Watch, Two Authorities, One Way, Zero Dissent – Arbitrary Arrest and Torture Under the Palestinian Authority and Hamas, 2018-10-23, [url](#); Human Rights Watch, Palestine: Impunity for Arbitrary Arrests, Torture – PA, Hamas Abuse Still Systemic a Year After Prominent Critic Beaten to Death, 2022-06-30, [url](#)

Dödsstraff förekommer fortfarande och utdöms ofta som påföljd för de som anklagas för kollaboration med Israel.⁸⁷

---

⁸⁷ Intervju med Independent Commission for Human Rights (ICHR), 2023-04-11

5. Möjligheter för Fatah-anhängare att lämna Gaza

På grund av den israeliska blockaden är det mycket svårt att lämna Gaza via den israeliska gränskontrollen Erez i norra Gaza för vidare färd in i Israel. För att kunna resa ut via Erez måste man ansöka om ett tillstånd som bara ges till patienter som fått remiss för vård i Israel eller i Västbanken, företagare, konsulära ärenden, för att besöka en sjuk familjemedlem, medverka på bröllop etc. Alla personer som ansöker genomgår en noggrann säkerhetskontroll och många får avslag på sina ansökningar av den anledningen, eller får sina tillstånd för sent (och riskerar därmed att missa ett läkarbesök eller en intervju på ett konsulat).⁸⁸ Palestinier som lämnar Gaza för utlandet reser vanligen inte via Erez utan tar sig till Egypten via Rafah-övergången i södra Gaza. Rafah var i princip helt stängd under många år men öppnade igen i maj 2018, men fortfarande med restriktioner. I januari 2019 övertog Hamas kontrollen av säkerheten på den palestinska sidan i Rafah av PA.⁸⁹ År 2022 har Rafah varit betydligt mer öppen än under många år men gränsen fungerar fortfarande oförutsägbart och med restriktioner.⁹⁰

Det råder inte fri rörlighet över gränsen och de som vill resa ut via Rafah måste ansöka i förväg till Hamas inrikesministerium enligt en särskild procedur. Därefter ska ansökan godkännas av Egypten som också koordinerar med Israel. Mutor förekommer i processen och de som betalar en så kallad koordineringsavgift till Hamas kan gå före i kön.⁹¹

Hamas har således kontroll och ingen kan lämna Gaza utan deras godkännande. Det finns dock inte någon regel som säger att alla Fatah-anhängare stoppas. Det varierar från fall till fall. Hamas verkar framförallt stoppa personer som är dömda i domstol, har kriminella anklagelser mot sig eller har utestående skulder.⁹² Personer som är svartlistade av säkerhetsskäl⁹³ och anses utgöra ett hot mot Hamas säkerhet tillåts inte heller att lämna Gaza, menar PCHR. Enligt dem kan en svartlistad person som tillhör Fatah endast lämna Gaza om medling skett i dennes ärende mellan Fatah och Hamas.⁹⁴ ICHR menar dock att dessa inte längre stoppas utan att endast domstolsbeslut utgör grund för att stoppa

⁸⁸ Migrationsverket, Lifos, Situationen i Palestina – Västbanken och Gaza (version 1.0), 2019-05-22, s. 71, [url](#)

⁸⁹ Migrationsverket, Palestina – Gaza: Säkerhetssituationen, den humanitära situationen och gränsövergången i Rafah (version 1.2), 2021-12-16, s. 25–27, [url](#)

⁹⁰ Freedom House, Freedom in the World 2023 – Gaza Strip, 2023, [url](#); United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs (OCHA), Gaza crossings: movement of people and goods – Rafah crossing: exit and entries of people, data (2022-01-01–2022-12-31), hämtad 2023-05-29, [url](#). För mer information om Rafah och Erez hänvisas till Migrationsverket, Lifos, Situationen i Palestina – Västbanken och Gaza (version 1.0), 2019-05-22, [url](#) och Migrationsverket, Migrationsanalys, Palestina – Gaza: Säkerhetssituationen, den humanitära situationen och gränsövergången i Rafah (version 1.2), 2021-12-16, [url](#).

⁹¹ Migrationsverket, Palestina – Gaza: Säkerhetssituationen, den humanitära situationen och gränsövergången i Rafah (version 1.2), 2021-12-16, s. 25–27, [url](#)

⁹² Intervju med Al-Haq Center for Applied International Law, 2022-06-20; Intervju med Independent Commission for Human Rights (ICHR), 2023-04-11

⁹³ Huruvida en person är svartlistad kan undersökas av advokater på plats i Gaza, enligt PCHR.

⁹⁴ Intervju med Palestinian Commission for Human Rights (PCHR), 2023-02-15

någon.⁹⁵ En del personer som kallats att inställa sig i domstol kan inte heller lämna Gaza på grund av det, vilket i vissa fall framgår av domstolsbeslutet. Om de ändå skulle göra det, riskerar de att gripas och åtalas när de kommer tillbaka.⁹⁶

Organisationen Al-Haq menar att alla andra personer kan lämna Gaza och att Hamas är glada om Fatah-anhängare lämnar. Personer som tillhör ungdomsrörelser som protesterar mot Hamas styre har i förhör med dem blivit tillsagda att de ska hålla tyst eller lämna Gaza.⁹⁷ Enligt PCHR har personer som har problem med Hamas i vissa fall kunnat betala mutor för att komma ut ur Gaza eller till och med tagit sig ut obemärkta.⁹⁸ ICHR menar att en Fatah-anhängare kan bli förhörd vid gränsen av Hamas interna säkerhetstjänst och då kan gripas i samband med detta, men att de oftast inte hindrar folk från att lämna. Vissa Fatah-anhängare som reser ut kan också bli förhörda när de återvänder enligt ICHR.⁹⁹

---

⁹⁵ Intervju med Independent Commission for Human Rights (ICHR), 2023-04-11

⁹⁶ Intervju med Al-Haq Center for Applied International Law, 2022-06-20; Intervju med Palestinian Commission for Human Rights (PCHR), 2023-02-15

⁹⁷ Intervju med Al-Haq Center for Applied International Law, 2022-06-20

⁹⁸ Intervju med Palestinian Commission for Human Rights (PCHR), 2023-02-15

⁹⁹ Intervju med Independent Commission for Human Rights (ICHR), 2023-04-11

6. Avslutande kommentarer

Situationen för Fatah-anhängare i Gaza har förändrats över tid. Under de tidiga åren efter Hamas maktövertagande utsattes de i större omfattning än idag, och fler greps. Repressionen har dock ändrat form i takt med att Hamas konsoliderat sin makt och kontroll över Gaza. De kan tillåta Fatah lite mer frihet gällande vilka aktiviteter som tillåts så länge Hamas auktoritet inte ifrågasätts eller hotas. Genom systemet med att aktiviteter måste godkännas på förhand begränsar man dock ändå Fatah och annan opposition, eftersom många förfrågningar får avslag och att Fatah delvis använder sig av självcensur.

Hamas slår fortsatt ner på politisk opposition och uttalad kritik om de känner sig utmanade, oaktat vem det kommer ifrån. Under perioder av mer konfliktfylld relation mellan PA och Hamas på Västbanken tenderar även situationen för Fatah-anhängare i Gaza att förvärras. Numera måste alla möten och evenemang få Hamas tillåtelse i förväg, och större Fatah-relaterade sammankomster tillåts endast undantagsvis. Utför Fatah en aktivitet utan att ha fått tillåtelse får det konsekvenser i form av förhör, misshandel och/eller gripande. Detta bidrar till att Fatah också ofta avstår från att hålla aktiviteter och därmed inte utmanar Hamas i samma utsträckning. Fatah-aktivister avstår i många fall även från att rapportera övergrepp som begåtts mot dem, vilket gör att människorättsorganisationerna inte heller kan rapportera fallen. Mörkertalet över antalet fall försvårar också insynen i hur vida spridd människorättsproblematiken är. Trots det, är Migrationsanalys slutsats att Fatah-anhängares yttrande- och åsiktsfrihet samt mötesfrihet i Gaza är svårt inskränkt.

Gällande möjligheterna att lämna Gaza om man är Fatah-anhängare visar informationen att de flesta troligen inte har problem att lämna området. Personer som har kriminella anklagelser mot sig, är dömda i domstol eller har utestående skulder samt personer som har en säkerhetsprofil blir dock i regel stoppade, även om informationen från källorna delvis spretar på detta område. I övrigt beror det på omständigheterna och kan variera från fall till fall hur Hamas agerar. I vissa fall menar källorna dessutom att Hamas vill att personer som uttalar sig kritiskt lämnar Gaza. Det är svårt att fastställa helt vilka som har problem vid utresa. Det går dock inte att säga att personer ur Fatah som har problem med Hamas eller är eftersökta av dem alltid förbjuds att lämna Gaza.

Källförteckning

Elektroniska källor

Samtliga länkar testades och fungerade den 2023-07-10

Al-Jazeera, Fears of a Hamas takeover of the West Bank are exaggerated, 2021-10-23, [url](#)

Al-Monitor, Gaza awaits the return of essential social welfare programs, 2020-02-18, [url](#)

Al-Monitor, Israel increasingly fears West Bank chaos, rise of Hamas, 2023-06-20, [url](#)

Al-Monitor, Rare Fatah rally in Hamas-controlled Gaza, 2022-12-31, [url](#)

Al-Shabaka, The Politicization of Public Sector Employment and Salaries in the West Bank and Gaza, 2021-03-14, [url](#)

Amnesty International, Torn apart by Factional Strife, oktober 2007, [url](#)

AP News, Poll finds dramatic rise in Palestinian support for Hamas, 2021-06-15, [url](#)

B'tselem, Death Penalty in the Palestinian Authority and Under Hamas Control, 2011-01-01, [url](#)

BBC News, Hamas executes two 'Israel collaborators' in Gaza, 2022-09-04, [url](#)

BBC News, Hamas: The Palestinian militant group that rules Gaza, 2021-07-01, [url](#)

European Council on Foreign Relations, Mapping Palestinian Politics, Mohammed Deif, odaterad, [url](#)

Freedom House, Freedom in the World 2022, West Bank, 2022, [url](#)

Freedom House, Freedom in the World 2023, Gaza Strip, 2023, [url](#)

Freedom House, Gaza Strip: Freedom in the World 2022 Country Report, 2022-02-24, [url](#)

Freedom House; Council on Foreign Relation, What is Hamas?, 2021-08-17, [url](#)

Human Rights Watch, Gaza: Halt executions – 25 Alleged Collaborators Summarily Executed in 72 hours, 2014-08-25, [url](#)

Human Rights Watch, Palestine: Impunity for Arbitrary Arrests, Torture – PA, Hamas Abuse Still Systemic After Prominent Critic Beaten to Death, 2022-06-30, [url](#)

International Crisis Group, Managing Palestine's Looming Leadership Transition, 2023-02-01, [url](#)

Jerusalem Post, Hamas sentences three men to death for 'collaboration' with Israel, 2023-05-24, [url](#)

Landinfo och Migrationsverket, Lifos, Temanotat: Palestina: Politisk opposisjon og ytringsfrihet på Gazastripen, 2017-09-06, [url](#)

Migrationsverket, Lifos, Situationen i Palestina – Västbanken och Gaza (version 1.0), 2019-05-22, [url](#)

Migrationsverket, Lifos, Temarapport: Situationen för politiskt oliktankande på Västbanken, 2017-10-19, [url](#)

Migrationsverket, Migrationsanalys, Palestina – Gaza: Säkerhetssituationen, den humanitära situationen och gränsövergången i Rafah (version 1.2), 2021-12-16, [url](#)

Palestinian Center for Policy and Research, Public Opinion Poll 84, 2022-06-28, [url](#)

Palestinian Commission for Human Rights, Annual Report 2021, 2022-05-12, [url](#)

The Arab Weekly, Growing Presence of Hamas in West Bank Challenges Abbas, worrying Israel, 2021-09-28, [url](#)

The New York Times, Palestinian Gunmen Kill 4 Israeli Civilians in Occupied West Bank, 2023-06-20, [url](#)

The Times of Israel, What's life like under Hamas? 'Whispered in Gaza' offers unique, courageous testimony, 2023-01-16, [url](#)

The Washington Institute for Near East Policy, Hamas at 35, 2022-12-21, [url](#)

The Washington Institute, Surging Violence: Hamas Attempts to Reshape the West Bank's Political Landscape, 2023-04-05, [url](#)

The World Coalition Against the Death Penalty, The Palestinian Centre for Human Rights, Human Rights and Democracy Media Centers "SHAMS", The State of Palestine - Compliance with the Convention against Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment Treaty: The Death Penalty, 2022-06-13, [url](#)

Times of Israel, Turning Gaza's lights back on, Abbas's rival Dahlan makes dramatic return to center stage, 2017-06-20, [url](#)

United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs (OCHA), Gaza crossings: movement of people and goods – Rafah crossing: exit and entries of people, data (2022-01-01–2022-12-31), hämtad 2023-05-29, [url](#)

United States Department of State (USDOS), Country Report on Human Rights Practices 2021: West Bank and Gaza, 2022-04-12, [url](#)

United States Department of States (USDOS), 2022 Country Reports on Human Rights Practices: Israel, West Bank and Gaza – West Bank and Gaza, 2023-03-20, [url](#)

United States Department of States (USDOS), 2022 Report on Religious Freedom: Israel. West Bank and Gaza, 2023-05-15, [url](#)

United States Department of States (USDOS), West Bank and Gaza Strip 2022 Human Rights Report, 2023-03-20, [url](#)

Tryckta källor

Brenner, Björn, Gaza Under Hamas – from Islamic Democracy to Islamist Governance. Bloomsbury publishing London, New York, 2022.

Muntliga källor

Intervju med Independent Commission for Human Rights (ICHR), 2023-04-11

Intervju med Al-Haq Center for Applied International Law, 2022-06-20

Intervju med Palestinian Commission for Human Rights (PCHR), 2023-02-15